

6-8. S?n?flar Ak?l Yürütme Beceri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). 6-8. S?n?flar Ak?l Yürütme Beceri Ölçe?i. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16132>

Özet

6-8. Sınıf Akıllı Yürütme Beceri Ölçeği (AYBÖ), İknur Özpenar tarafından 2012 yılında doktora tezi kapsamında geliştirilmiş bir ölçektir. Bu ölçek, Türkiye'deki ortaokul 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin matematik öğretim programında yer alan **akıllı yürütme** becerilerini değerlendirmek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçek, tek faktörlü bir yapıya sahiptir ve 19 maddeden oluşmaktadır. Değerlendirme 4'lü Likert tipi bir derecelendirme sistemiyle (1= zayıf - 4= çok iyi) yapılmaktadır.

Ölçeğin geliştirme süreci, yapı geçerliğini sağlamak için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve güvenirlik analizleri ile desteklenmiştir. Elde edilen istatistiksel veriler, ölçeğin yüksek düzeyde geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir. AYBÖ, öğrencilerin özellikle matematiksel nesnelere ait görüntüler üzerinde zihinsel canlandırma yapma gibi temel akıllı yürütme yeterliliklerini ölçmeyi hedefler.

Anahtar Kelimeler

Akıllı yürütme, Matematik becerileri, Ortaokul, Faktör Analizi, Ölçek geliştirme, Likert tipi, AYBÖ, Yapı geçerliği.

Yazarlar

İknur Özpenar

Amaç

Ölçeğin temel amacı, 6., 7. ve 8. sınıf matematik öğretim programlarında öğrencilerden beklenen **akıllı yürütme** becerilerinin düzeyini nicel olarak ölçmektir. Bu beceriler, öğrencilerin matematiksel düşünme süreçlerini, problem çözme yeteneklerini ve genelleme yapma kapasitelerini kapsar.

Geliştirme çalışması, öğrencilerin soyut matematiksel kavramları anlama ve uygulama yeterliliklerini standart bir araçla değerlendirerek, matematik eğitimindeki öğrenme çktılarını izlemek ve potansiyel eksiklik alanlarını belirlemek için önemli bir araç sağlamaktadır. Ölçek, matematik eğitiminde bilişsel süreçleri derinlemesine incelemek isteyen araştırmacılar ve eğitimciler için kullanılabılır.

Yapı

6-8. Sınıf Akıllı Yürütme Beceri Ölçeği (AYBÖ), tek boyutlu bir yapı üzerine kurulmuştur. Bu tek boyut, öğrencilerin matematiksel **akıllı yürütme** becerilerini temsil eder. Akıllı yürütme, matematiksel nesnelere ait görselleri zihinsel olarak canlandırma ve bu canlandırmalar üzerinden

ç?kar?m yapma yeterlili?ini içerir.

Ölçek, toplam 19 maddeden olu?makta olup, her bir madde do?rudan bu temel yap?y? hedeflemektedir. Tek faktörlü yap?n?n istatistiksel olarak do?rulanmas?, ölçe?in yap?sal netli?ini ve ölçtü?ü özelli?in homojenli?ini desteklemektedir.

Geçerlik

AYBÖ'nün yap? geçerli?ini belirlemek amacıyla Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) kullan?lm??t?r. AFA, ölçe?in hangi alt yap?lardan olu?tu?unun tespiti için uygulanm??t?r.

Faktör analizine geçilmeden önce, veri yap?s?n?n uygunlu?u istatistiksel olarak test edilmi?tir. Bu testler sonucunda **Kaiser-Meyer-Olkin** (KMO) katsay?s? 0.928 olarak bulunmu?tur. KMO de?erinin 0.60 üzerinde olmas? faktör analizi için uygunluk gösterirken, 0.928 de?eri veri setinin mükemmel derecede uygun oldu?unu i?aret etmektedir. Ayr?ca, Barlett Sphericity Testi sonuçlar? $\chi^2=3.335$, serbestlik derecesi (sd)=231 ve $p<.001$ olarak hesaplanm??t?r. Bu sonuç, korelasyon matrisinin birim matrisinden anlaml? ölçüde farklı oldu?unu ve faktör analizinin uygulanabilirli?ini do?rulamaktadır.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirli?i, tek faktörlü yap? üzerinden detayl? analizlerle incelenmi?tir. Güvenirlik analizleri, ölçek maddelerinin iç tutarl?l???n? ve ölçe?in genel kararl?l???n? de?erlendirmeyi amaçlam??t?r.

Bu analizler sonucunda, **Cronbach Alfa** iç tutarl?l?k katsay?s? ba?ta olmak üzere birçok istatistiksel de?er hesaplanm??t?r. Hesaplanan temel güvenilirlik göstergeleri ?unlard?r:

Faktörlerin aç?klad?klar? varyans yüzdeleri ve özde?erleri.

Faktör yükleri.

Aritmetik ortalamalar ve standart sapma de?erleri.

Çarp?kl?k (skewness) ve bas?kl?k (kurtosis) de?erleri.

Ortak varyans de?erleri (h^2).

Madde ay?rt edicilik de?erleri (t) ve madde-toplam puan korelasyon de?erleri (r).

Faktör Analizi

AYBÖ'nün geli?tirilmesi sürecinde uygulanan Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA), ölçe?in beklenen tek faktörlü yap?yla sonuçland???n? göstermi?tir. Bu tek faktörlü yap?, ölçe?in tüm 19 maddesinin ayn? temel **ak?l yürütme** becerisi yap?s?n? ölçtü?ünü teyit etmektedir.

Analiz öncesinde yap?lan KMO testi (0.928) ve Barlett Sphericity Testi ($p<.001$) sonuçlar?, veri

setinin yüksek kalitede olduğunu ve faktör çökarma işleminin istatistiksel olarak uygun olduğunu kanıtlamıştır. Tek faktörlü sonuç, ölçeğin yapısal saflığı ve matematiksel akıl yürütme becerisini ayrılmaz bir şekilde ölçme kapasitesini güçlendirmektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geliştirme (Yeni bir ölçek geliştirme çalışması)

Biçim: Tek alt boyut ve 19 madde.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Öğrenciler

Yaş Grubu: Ortaokul öğrencileri (6., 7. ve 8. sınıflar)

Popülasyon Detayları: 6-8. sınıflar matematik öğretim programında yer alan becerileri ölçmeye yönelik hedef grup.

Test Metodolojisi: 4'lü Likert tipi derecelendirme (1= zayıf - 4= çok iyi).

Anahtar Kelimeler

Matematiksel düşünme, Bilişsel beceriler, Cronbach Alfa, KMO katsayısı, Doktora tezi, Öğrenci değerlendirme.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değil.

Kurum E-posta Adresleri: ilknurozpinar@gmail.com

Yazın Adresi: Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon (Tezin yapıldığı kurum).

Finansman, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, İlknur Özpinar tarafından 2012 yılında tamamlanan doktora tezi kapsamında geliştirilmiştir.

Ölçeğin ticari olmayan akademik kullanımları için yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. İletişim bilgileri yukarıda verilmiştir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [6-8-siniflar-akil-yurutme-beceri-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Özpenar, ?. (2012). *6-8. sınıflar matematik öğretim programında yer alan becerileri ölçmeye yönelik ölçek geliştirme çalışması* (Doktora tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Tez Bağlantısı: tez.yok.gov.tr

6-8. Sınıf Akıl Yürütme Beceri Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmuştur ve hiçbir şekilde değiştirilmemiştir.

Tek alt boyut ve 19 madde

Matematiksel nesnelere ait görüntüler üzerinde zihinsel canlandırmalar yapar.